

Amateursuindersvereniging de Pioniers

Bezoekadres:

Köglaan 30, 3571 PZ Utrecht
www.depioniers.nl

Postadres:

Postbus 13017, 3507 LA Utrecht

Redactie: Evelien Pullens

Layout: Evarien Tuitert
redactie@depioniers.nl

In dit nummer o.a.

Van het bestuur	2
Aanleg stinzenbos en afvoer takken	3
Buurvrouw weet alles	4
Kantine- en pleinplannen	4
Internationaal congres voor Volkstuinen	5
Eigenwijs tomaatje	5
De Oma van Bibi	6
Tip van de maand	7
Vergeeten commissie	7
Vereniging Moestuinen Veemarkt	8
Zomer-tentoonstelling	8
Bijen winterklaar	9
Oogst	9
De Pioniers in de Pers	10

Agenda

- **Woensdag 8 okt**
19.30 – 21.30 uur
Eindevaluatie Natuurlijk Tuinieren
- **Vrijdag 10 okt**
19.30 – 21.30 uur
Lezing ecologische voeding
- **Zondag 12 oktober**
Vanaf 12.00 uur Oogstfeest
- **Dinsdag 18 november**
20.00 uur
Lezing Beschermde diersoorten in Utrecht
- **Zondag 11 januari 2015**
14.00 – 17.00 uur
Nieuwjaarsreceptie

Houd ook de activiteitenkalender bij de kantine en de website in de gaten voor actuele informatie!

Van de redactie

Het liefst schrijf ik over de mooie septembermaand met gele en paarse bloemen die mijn tuin sieren. Ik schrijf ook graag over samenwerking.

Wel 40 mensen hebben hun steentje bijgedragen aan het graven, spitten, vlechten, timmeren en poten op de beleefftuin: Mensen die hun verenigingswerk kwamen inhalen, mensen die in de commissie 'Natuurlijk Tuinieren' zitten en mensen die zomaar kwamen aanlopen. Soms nam er iemand iets lekkers mee en ontstonden er goede gesprekken. Leuk die betrokkenheid. Mooi dat enthousiasme. Heerlijk dat we creëren.

Maar die andere kant, waar je liever niet over nadenkt. De dingen die je gewoon vergeet: Poep en pies. Het riool. De afvoer. Het is wel heel belangrijk. Daarom is er in deze nieuwsbrief ook aandacht voor een Vergeeten Commissie en voor het afval en vuil wat we produceren met elkaar. Verder kun je wat lezen over onze nieuwe burens, de moestuinders van de

Veemarkt en over buitenlandse tuinders die ons park bezochten.

Het komt regelmatig voor dat er iemand uit het verleden opduikt op ons tuinenpark: "Ik heb hier vroeger nog een tuin gehad." In de bijna 80 jaar dat we bestaan hebben er natuurlijk al heel wat mensen hun handen uit de mouwen gestoken op ons terrein. Zo ook de oma van tuinlid Bibi, nu bijna 90 jaar. Lees hieronder haar herinneringen. En wil je weten hoe het met de bijen gaat, hoe de zomertentoonstelling is verlopen en hoe de kantine energiezuinig kan worden...

redactie@depioniers.nl,
Evelien Pullens

Van het bestuur

Eerst warm en nat, toen koud en nat, daarna een paar weken: geen druppel regen. Een afwisselende zomer met veel mooi weer, en wateroverlast. Een zaak waar we moeilijk grip op krijgen. Door de overvloedige regen van augustus stroomt het water slecht door. Wateroverlast door regen – dat hoort erbij- maar het water blijft dan wel wat lang hoog, en is eigenlijk nu pas goed weggezakt. We blijven naar oplossingen zoeken.

Het hoogtepunt van de zomer was het bezoek van een delegatie van het Internationale Congres voor Volkstuinen aan de Pioniers. Een mooie mogelijkheid om kennis te maken met tuinders uit het buitenland. Er verscheen een prachtig artikel in Trouw hierover met een actiefoto uit de beleefstuin. Het groen in de beleefstuin is nu bijna klaar, veel tuinleden hebben daar de zomer flink aan doorgewerkt. Nu het huisje nog, en dan zullen we de tuin officieel in gebruik nemen. In oktober wordt het huisje in elkaar gezet en op het oogstfeest bekleed met leem.

Veel activiteit ook dit voorjaar en dit najaar. Actieve werkgroepen zijn aan de slag gegaan. We hebben inmiddels een tweede bijeenkomst over het binnenterrein achter de rug, en we hopen binnenkort de plannen te verwezenlijken. Het lustrumjaar is in voorbereiding! Volgend jaar bestaan we 80 jaar, de eerste plannen worden nu ontwikkeld. Daarover later ongetwijfeld meer, maar voor beleefstuin en binnenterrein geldt dat die mooi afgerond kunnen worden in het lustrumjaar. Als je ideeën hebt: lever

ze aan bij Andrea, zij denkt met Ad na over het programma. Verder hopen we natuurlijk dat alle tuinleden met ons het oogstfeest komen vieren op 12 oktober met pompoensoep en een eigengemaakt lekker hapje.

Het bestuur heeft twee besluiten genomen die kleine veranderingen inhouden voor 2015: Chemische toiletten zijn in 2015 verboden. Snoeiafval mag niet meer op het terrein op een takkenril gegooid worden.

Afvoer rioolwater

Je denkt niet zo snel na over de afvoer van onze toilet en gootstentjes. Wel belangrijk!

- Het verenigingsgebouw is aangesloten op het riool. Onder de grond zit een pomp die ons vuile water naar Overvecht pompt.
- De gootstenen van de huisjes komen uit in sloot.
- Het buitentoilet heeft een beerput.

Onze vereniging wil ecologisch zijn en natuurlijk tuinieren. Het is daarom noodzakelijk dat we biologische schoonmaakmiddelen gebruiken, zeker in onze eigen huisjes omdat de afvoer direct in de sloot uitkomt. Het beste zou zijn als je eerst een bezinkput maakt, waarin viezigheid achter blijft, voor het water de sloot in stroomt.

Chemische toiletten passen ook niet meer in deze visie. Per 1 januari zijn deze dus niet meer toegestaan op ons tuinenpark. Het buitentoilet, waar deze toiletten gelegd worden, zal aangesloten worden op het riool. Het leeghalen van de beerput koste de Pioniers ieder jaar veel geld. Dat zal vanaf 2015 bespaard worden. Mensen met een chemisch toilet hoeven niet te wanhopen. Geen nood! Er bestaan biologische middelen die het chemisch toilet kunnen vervangen.

Het bestuur van ATV de Pioniers, Fons, Peter, Willem, Paul en Mia

Like!

Volg je de Pioniers al op facebook? Leuk hoor. Bijna iedere week staan er mooie actuele foto's en berichten op de pagina, geplaatst door Richard, die bijna overal bij is. Afgelopen jaar is de pagina gegroeid naar 100 likes.

Hoe kan je deze berichten volgen? Maak een account aan op facebook en Like: ATV De Pioniers:

www.facebook.com/atvdepioniers

Aanleg stinzenbos en afvoer takken

Bij de achterpoort naar de Sartreweg ligt onze slecht onderhouden, vochtige en veel te hoge takkenril. Tuinleden gooiden er in het verleden al hun snoeiafval en takken op. De takkenril is daardoor te hoog en te nat geworden. Er zit bijna geen leven meer in en ze tast ook de onderste laag van de bomen aan.

Het plan is om de takkenril af te breken en in plaats daarvan een stinzentuin aan te leggen. Op burendag is er samen met hostelbewoners, onze burens, een start gemaakt. Braam en kornoelje zijn verwijderd, de takkenril opgeruimd en er is kalkrijk zand aangebracht. Nu worden er bollen gepoot, waardoor het stinzenbos kan ontstaan.

Snoeiafval kun je dus niet meer kwijt op

ons terrein. Wel is er de mogelijkheid om je takken door de gemeente te laten ophalen. Bij de achteringang ligt een hoop. Tegen betaling van een kleine vergoeding kan je je snoeiafval daarop leggen.

Hoe werkt het?

- Breng je takken naar de hoop bij de achterpoort;
- Schat de hoeveelheid in. Bereken hoeveel dat je gaat kosten. ½ kuub kost € 5,-, 1 kuub € 10,-. Een vrachtwagen vol snoeiafval kost de vereniging € 200,-;
- Betaal op banknummer NL56 INGB 0000 4707 23
t.n.v.: Vereniging van Amateurtuinders de Pioniers.

Oogstfeest zondag 12 oktober

Een dag van ontmoeting, bijpraten en lekker eten

Vanaf 12.00 u workshops in de beleeffuin

Aanmelden voor de workshops is aan te raden! Dat kan via secretaris@pioniers.nl

12.00 uur Bouwen met Leem door Ger Stok

Beleeffuin, 8-10 deelnemers

14.15 uur Scorekaart: Hoe natuurlijk is mijn tuin door Paul van Kan

Beleeffuin, 15-20 deelnemers

15.00 uur Workshop Duurzaam Tuinieren door Paul van Kan

Beleeffuin, 15-20 deelnemers

Vanaf 16.00 uur samen pompoensoep maken

Iedereen die mee wil helpen is van harte welkom.

Aanmelden is wenselijk, geef ook aan welke ingrediënten je meeneemt.

Rond 16.45 uur borrelen met hapjes

Rond 17.30 uur samen pompoensoep eten in de kantine en op het plein. Iedereen brengt iets te eten mee voor bij de soep (b.v. salade of lekker brood). Neem je bord en bestek mee, drankjes kun je kopen in de kantine.

Aanmelden voor het eten is niet nodig!

Buurvrouw weet alles

Beste buurvrouw,

Er zijn van die planten die ik maar niet weg krijg. Ze groeien overal dwars doorheen en ik kan ze ook heel moeilijk er uit trekken. Wat moet ik doen om mijn tuin een beetje netjes te krijgen?

Buurvrouw

Beste buurvrouw,

Op dit moment is het enige wat je kan doen de plantjes toch stuk voor stuk er uit steken met de spade. Maar pas in het vervolg op als je een plantje krijgt van één van de andere burens. Was de wortels goed af in de sloot voordat je het in de grond zet. Kijk goed of er geen andere planten meegekomen zijn. Kijk ook uit met wat je krijgt. Guldenroede, hop, adderwortel, wederik, zevenblad en bamboe zijn allemaal woekerplanten ondergronds. En die zijn het ergst. Zorg volgend jaar dat je je tuin onkruidvrij hebt voor de langste dag, dan is het daarna goed in de hand te houden.

Succes!

De buurvrouw

Kantine- en pleinplannen

De vereniging heeft subsidie gekregen voor het herinrichten van het Voorplein. Waarom zou je dat doen? De bloembakken zijn mooi en kleurrijk. Onze pomp staat traditioneel te glunderen in het midden van het plein. Het asfalt is handig voor de auto's en fietsers die op het terrein moeten zijn.

Van de andere kant vraagt de beleef-tuin als nieuwe ontmoetingsplek op ons tuinenpark om meer toegankelijkheid. De picknicktafel die nu op het plein staat wordt actief gebruikt. Mensen vinden het dus leuk om daar te zitten, al is het maar om het bereik van de Wifi. Dat geeft aan dat er nog wel meer zit-, werk- en eetplekken zouden mogen komen, zodat het plein actiever gebruikt zou kunnen worden. Ook passen het huidige plein en het verenigingsgebouw niet meer binnen de uitstraling van duurzaamheid die we willen hebben. Fons verwoordt het zo: "We zijn een tuinenpark. Je ontwikkelt je in de tijd. Van het één komt het ander en zo ontstaat de inrichting van je park. Maar je moet ook mee bewegen met de ontwikkelingen naar groen en duurzaamheid. Dat betekent niet dat je daarmee alles wat er is opgebouwd moet omhakken.

We zijn gehecht aan de bakken op het voorplein. Er zijn mensen die er voor geknokt hebben. Maar als je kijkt naar de bakken en het asfalt zoals het nu is, dan is er wel onderhoud nodig. De bakken vallen uit elkaar en het asfalt moet gerenoveerd worden."

De info-avond

Wergroep Voorplein stelt voor dat er een grasveld in het midden van het plein komt met bankjes en borders met planten rondom. Er zit een handjevol mensen op woensdagavond 24 september in de kantine om mee te praten over het ontwerp wat hovenier Annemarie op een flap-over laat zien. Van verschillende kanten worden er zorgen geuit over het onderhoud van het groen. Wie gaat dat doen? En is gras niet te modderig bij slecht weer? Blijft dat goed na een activiteit met veel mensen? Naast de

'maars' vraagt Fons ook naar de 'kansen'; Meer zithoekjes. Speelse elementen. Natuurlijke uitstraling. De werkgroep neemt alle opmerkingen mee en gaat nadenken over een herziening van de plannen.

Hoe energiezuinig is het verengingsgebouw?

Hans (tuin 103) heeft een analyse gemaakt van het energiegebruik. Het gebouw wordt niet intensief bevolkt, maar het verbruikt veel. 25% voor de dagdelen dat het in gebruik is. 75% voor de dagdelen dat er niemand is, maar je de kachel zacht stookt om het aangenaam te houden binnen en niet te laten bevriezen. Daarnaast verbruiken de ouderwetse vriezer en ijskast veel stroom.

Opknappen van het pand is een kans om ook hier duurzaam te gaan denken. Isoleren is mogelijk en belangrijk. Daarnaast stelt Hans een palet-kachel voor. Deze kachel kan branden op snoeiafval, hout uit onze eigen tuinen. Daarnaast kunnen er wat zonnepanelen komen. Helaas vangt het dak van de het gebouw weinig zon, zodat we daar niet heel veel energie uit kunnen halen. Hans zal de Pioniers blijven adviseren tijdens de plannen voor de verbouwing van het verenigingsgebouw.

Internationaal Congres voor volkstuinten

BURGEMEESTER VAN ZANEN (R) EN WILLEM SEN SCHUDDEN ELKAAR DE HAND

Honderdtachtig deelnemers uit vijftien landen waren bijeen met als doel het maatschappelijk en ecologisch belang van volkstuinten en volkstuintuinen in Europa te onderstrepen. Het Congres heeft de deelnemers een oppepper gegeven om de meerwaarde van het volkstuintuinen voor mens, milieu en maatschappij beter uit te dragen. Tevens ondertekende Van Zanen symbolisch de kersverse meerjarige huurovereenkomsten met de Utrechtse tuintuinen op een speciaal voor deze gelegenheid ontworpen "akte van wederzijds vertrouwen en langdurige samenwerking". Dit is een huurcontract voor volkstuintuinen in Utrecht voor 10 jaar. Bestuurslid Willem Sen was erbij. Hij was erg te spreken over de toespraak van de burgemeester. "Er werd veel gelachen in de zaal."

Buitenlandse gasten bij ons

Een delegatie van het congres bracht vervolgens in ontspannen sfeer een bezoek aan ons Tuinenpark. Ze werden in twee groepen rondgeleid door Paul, Willem en Peter. Hoogtepunt was de beleeftuin, waar Paul van Kan in augustus met hulp van wel 40 Pioniers hard aan gewerkt heeft om het af te krijgen en te tonen aan de buitenlandse gasten. Het is gelukt en de beleeftuin oogstte veel bewondering. Ik vraag het bestuur wat ze aan het congres gehad hebben. "We hebben vooral veel mensen leren kennen."

HET BESTUUR VERWELKOMT DE DELEGATIE

DE DELEGATIE WORDT RONDGELEID IN DE BELEEF TUIN

"Zo waren er bijvoorbeeld tuinders uit Duitsland. We denken er nu over een vriendschapsband met Bremen aan te gaan. Zij zeggen veel geleerd te hebben door bij ons een kijkje te nemen." Ik ben benieuwd of er grote verschillen zijn met andere landen in de visie en opzet van de tuintuinen. "Nee, hoor. In Duitsland en Scandinavië is het ongeveer hetzelfde. Maar de Japanners zijn veel strakker, volgens mij." vertelt Willem.

Eigenwijs tomaatje

Terwijl door de natte zomer overal de tomaten weggroten door de tomatenziekte, ook wel aardappelziekte of Phytophthora genoemd, heeft dit eigenwijze tomatenzaadje zich genesteld op een perfecte groeiplaats, de speeltuin. Het plantje draagt volop vrucht.

AARDAPPELZIEKTE OF PHYTOPHTHORA (FYTOFTORA) IS EEN PLANTENZIEKTE DIE VEROORZAAKT WORDT DOOR DE OÖMYCEET PHYTOPHTHORA INFESTANS.

DEZE ZIEKTE VEROORZAAKT KNOLROT EN EEN BRUINVERKLEURING EN AFSTERFING VAN DE BLADEREN EN STENGELS. OP TOMAAT KAN DEZE ZIEKTE VOOR VROEGTIJDIGE AFSTERFING ZORGEN. AARDAPPELEN EN TOMATEN STAAN BEKEND OM HUN GEVOELIGHEID VOOR DEZE ZIEKTE. ZIJ BEHOREN TOT HET GESLACHT VAN DE NACHTSCHADEACHTIGEN. OOK ANDERE PLANTEN UIT DIT GESLACHT KUNNEN GEVOELIG ZIJN.

De oma van Bibi

Toen Bibi Epping een tuin nam bij ons tuinenpark wist ze niet dat haar oma Haaksman 60 jaar geleden ook lid is geweest van de Pioniers. Oma komt op de GroenMoetJeDoenDag kijken op de tuin van haar kleindochter.

3 GENERATIES: V.L.N.R.: OMA HAAKSMAN, DOCHTER ILONA EN KLEINDOCHTER BIBI

60 jaar geleden

Ze herkent niets. Logisch, want de volkstuintvereniging zat 60 jaar geleden nog aan de Ezelsdijk. Ik ga bij de bijna 90 jarige oma van Bibi in Culemborg op bezoek om herinneringen op te halen. De moeder van Bibi, Ilona, is er bij.

"Wij woonden in 1951 aan de Hennepestraat en hadden alleen een klein plaatsje achter," vertelt de bijna 90 jarige dame. "Ik deed daar de was in grote zinken teilen. Een wasmachine hadden we niet."

"Wel kippen," vult Ilona, de moeder van Bibi, aan. "Ja, we hadden kippen," vertelt oma. "Maar groentes kon je er niet verbouwen.

Mijn man kwam van het platteland. Hij wilde graag een stuk grond. Toen vond hij een stukje grond bij de Pioniers aan de Ezelsdijk. Daar verbouwden we

"Ik deed daar de was in grote zinken teilen. Een wasmachine hadden we niet."

wortels, prei, boerenkool, snijbonen, bloemkolen, tomaten, aardappels. Van alles. We hadden er ook een klein schuurtje waar het gereedschap stond." Ik vraag of mevrouw in 1951 al een koelkast had. Die had ze, een kleintje. Maar geen vriezer. "Ik maakte alles in, in van die weckpotten, en ook in het zout. En we gaven ook veel groentes weg."

De grote winterpeen

Er is nog een krantenfoto bewaard gebleven waarop meneer Haaksman met de kleine Ilona poseert. Ze tonen trots een hele grote winterpeen, die hij geteeld had op de tuin bij de Pioniers. Mevrouw Haaksman giechelt "Ik weet ook niet precies hoe dat gegaan is. Mijn man kende een fotograaf, die hem uitnodigde om op de foto te gaan met de grote winterpeen. De foto is genomen op het stoepje bij de fotograaf van het Utrechts Nieuwsblad op de Drift." Ilona kan het zich zelfs nog herinneren. Zij was toen bijna 3 jaar. "Die foto kwam toen in het Utrechts Nieuwsblad."

Het bontmutsje

Ik vraag de oma van Bibi om een anekdote. Ze weet er wel één. "We hadden nog maar net een tuin en ik kwam met de kleine Ilona, die toen een jaar of 2 was, naar de Ezelsdijk. We stonden met iemand te praten en ineens was ze verdwe-

nen. Er lag daar zo'n grote mesthoop voor de sloot. Toen we daar achter keken, kwam haar bont mutsje boven het water uit. Verder zagen we alleen maar kroos. Mijn man is toen meteen in de sloot gesprongen. Hij heeft Ilona er uit gevist en afgedroogd in het schuurtje. Ik ben snel naar huis gefietst voor droge kleren."

Ilona weet dat niet meer zo goed. Wat ze zich wel herinnert zijn kleine dingen zoals de geur van tomaten en het knerpen van het grind op het pad.

Omdat ik gehoord heb, dat de Pioniers beroemd waren om de Dahlia's, vraag ik wat voor bloemen ze hadden op de tuin.

"Wij hadden Dahlia's, ook van die donker rode. Daar hield mijn man erg van. Maar we kweekten ook Lathyrus en Gladiolen." Mevrouw Haaksman houdt nog steeds van bloemen. Ze heeft een prachtig boeket uit de tuin van haar dochter op tafel staan.

Zo oma zo kleindochter

Waarom gingen ze weg bij de Pioniers? Vraag ik. "Tja, we kregen het te druk geloof ik. Mijn man begon een eigen zaak. Later verhuisden wij en het bedrijf naar Westbroek en daar hadden we een groot stuk land en moestuin bij ons eigen huis." Daar is misschien de liefde voor het tuinieren bij Bibi wel ontstaan, want ze vond het leuk om oma en opa te helpen in de moestuin. Op de GroenMoetJeDoendag was oma Haaksman bij de Pioniers om de tuin van haar kleindochter te bezoeken. Ik vraag haar wat ze er van vindt. "Heel leuk. Het is wel wat rommelig nog. Wij hadden het vroeger allemaal heel netjes. Maar mijn kleindochter heeft het heel druk."

Evelien Pullens

Tip van de maand

Snoei fruitbomen niet onbezonnen!

We hebben oude fruitbomen op het terrein. Die kunnen afsterven als je niet vakkundig snoeit. Vraag advies aan de mensen die aan 'Oei ik snoei' hebben meegewerkt. Zij hebben een workshop gevolgd bij Rob van der Steen en hebben vervolgens gezamenlijk bij 6 bomen het snoeien geoefend. Dat zijn Paul, Iris, Bea, Jochen, Pauline.

Wil je de takken van je fruitboom in een andere richting leiden of heb je een boomband nodig? Gebruik dan een oude fietsband. Heb je geen fietsband. Achter in de beleeftuin ligt een hele stapel. Deze oude fietsbanden zijn beschikbaar gesteld door Paul van Dijk.

Ongeveer 60 jaar geleden kreeg iedere tuin 2 fruitbomen. Hoe is de keuze tot stand gekomen? Trinie en Harrie Straatman vonden een oud boekje over fruit. Dit boekje heeft de vereniging gebruikt om de fruitbomen uit te kiezen. Paul heeft de boekjes gescand en geprint. Wil je dit stukje nostalgie zelf hebben? Maak dan € 10,- over op banknummer NL12 INGB 0004 0961 14 ten name van P.H.M. van Kan te Utrecht.

Vergeten Commissie

We kweken op ATV de Pioniers Vergeten groentes, maar vergeten dat er ook een Vergeten commissie is. Deze commissie stond niet in het schema wat we in de vorige nieuwsbrief publiceerden. Excuses hier voor.

We denken er meestal liever niet over na wie de WC's schoonmaken. Maar er bestaat een heuse WC-commissie. Dat zijn Hella, Charlotte, Jan, Jacquélien, Sandra en Conny. De WC is dan ook lekker schoon tegenwoordig en er hangen plastic zakjes met nieuwe WC-rollen. Heel belangrijk is ook dat het bestuur het niet meer hoeft te doen. Het initiatief kwam van Sandra. Zij stapte vorig jaar naar het bestuur om eens te informeren wie er nu de toiletten verzorgt en hoe vaak dat gebeurt. Daar bleek niet echt organisatie in te zitten. En om dat van de grond te krijgen leek ook lastig. Zij is toen heel eigenwijs op een zaterdag tijdens haar tuindienst de toiletten goed gaan schoonmaken. Dat leverde veel positieve reacties op en heeft er voor gezorgd dat ze aan het idee bleef vasthouden dat er een groep moest komen die de toiletten wekelijks zou verzorgen! En voila. Daar is ze in geslaagd.

Hella pikte het idee meteen op en is de coördinator van de commissie geworden. Zij koopt de schoonmaakmiddelen en WC-rollen en maakt een roostertje. Eén keer per week wordt de WC

grondig gedaan. Af en toe doet Hella ook tussen-door nog iets.

"Ik vind het geen vervelend werk." zegt Hella "En het is wel dankbaar dat alles zo lekker fris is." De WC-commissie is eigenlijk de best draaiende commissie ;-)" zegt Sandra "We hebben geen overleg, iedere doet wekelijks z'n job en zo heeft de tuin een schone pot! Wat willen we nog meer."

"We hebben alleen in het begin een keer een bijeenkomst gehad. De rest overleggen we over de mail." vertelt Hella. "Hella kan de verschillende opvattingen best waarderen. "De één vindt dat je de gele doekjes na een schoonmaakbeurt moet weggooiden. De ander zegt dat ze best gewassen kunnen worden. Omdat we milieuvriendelijk willen zijn en geen chloor gebruiken, zoeken we naar de beste alternatieven. Ook daar heeft ieder zo zijn eigen ideeën over. Ik maak nu schoon met groene zeep en schuurmiddel." Hella vertelt dat zij de mop weg had gegooid en dat een van de WC schoonmakers die mop vervolgens weer uit de container had gevist. "Die gebruikte ze zo graag. Zo gaat dat." Hella lacht. Ik vraag of er nog toekomstplannen zijn." We wachten nog op plankjes. Dan kunnen we de rollen daar op zetten.

Evelien Pullens

Vereniging Moestuinen **Veemarkt**

“Dat zijn de echte Pioniers!” zegt Paul van Kan. Hij heeft net een vergadering bijgewoond van de Vereniging Moestuinen Veemarkt in onze kantine. Deze tuinders hebben geen verenigingsgebouw. Daarom maken ze dankbaar gebruik van ons gebouw.

Het zijn onze burens. Op het braakliggend stuk grond waar vroeger de Veemarkt stond en in de toekomst een nieuwe wijk zal komen, ontginnen ze een stuk grond. Zolang deze grond nog niet verkocht is, mogen zij er tuinieren. En aangezien de verkoop nog niet zo heel hard loopt...

Het is er kaal. Er staan natuurlijk nog geen bomen. De tuinen zijn afgezet met touwtjes. Echt Pionierswerk.

Positieve energie

Het initiatief voor de moestuinen op het voormalig Veemarktterrein is afkomstig van een aantal bewoners uit Utrecht Noordoost (na actie van Wijkraad Noordoost). De irritatie over de enorm lange tijd die het vaak duurt bij bouwprojecten in Utrecht vanaf sloop tot nieuwbouw, zorgde dit keer

voor positieve energie bij bewoners: laten we dan zelf aan de slag gaan en iets leuks beginnen. De moestuinen brengen niet alleen veel mensen dicht bij de natuur en bij het voedsel dat zij eten, het brengt mensen ook dicht bij elkaar. Het initiatief is ondersteund door het Oranjefonds en het leefbaarheidsbudget van de gemeente Utrecht.

Waterpompen

met de toegekende subsidie konden er onlangs twee pompen geplaatst worden op het voormalige Veemarktterrein. Dezen zijn feestelijk geïnstalleerd door wethouder Everhardt. Andere voorzieningen zijn er nog niet. Vruchtbaar is het er wel. Er staan prachtige aardbeien, paprika's, tomaten, courgetten, mais, sla en ga zo

maar door. Ook is het fleurig begroeid met bloemen zoals zonnebloemen, Oost-Indische kers, cosmea en afrikaantjes. Het is leuk om eens te gaan kijken hoe deze enthousiaste groep mensen de tuinen uit het niets heeft laten verrijzen. “De grond is er goed, hoewel ook zij in deze natte zomer wateroverlast hadden.” zegt Paul “Een voordeel is dat ze volop zon hebben.”

Tweede prijs voor de bijen

Op het terrein is inmiddels ook een bijenhotel gevestigd, dat onlangs de tweede plaats behaalde in de wedstrijd ‘Meest bijenvriendelijke plek van Nederland’. Zouden onze bijen helemaal naar de Veemarkt vliegen? De prijsuitreiking voor deze tweede prijs vond eind augustus plaats in Vara's Vroege Vogels. Binnenkort zal ook een bijenkist worden geplaatst aan de rand van het terrein en zullen er educatieve activiteiten voor scholieren gaan plaatsvinden.

WWW.FACEBOOK.COM/MOESTUINIERENVEEMARKT

Zomer **Tentoonstelling**

Het was eigenlijk veel te warm voor een tentoonstelling. De bloemen gingen snel hangen. Mensen hingen laveloos in hun tuinstoel of zaten bij het water. Toch was de opkomst redelijk goed met 125 bezoekers. Er werden weer prachtige creatieve bloemstukken, schilderijen en werkstukken ingeleverd. Maar ook een weelderige oogst van onze tuinen. 33 mensen hebben meegedaan. Zij zorgden met elkaar voor 108 inzendingen. Helaas kon niet iedereen beloond worden met een prijs. Maar de gezelligheid en het delen van elkaars producten, maakte dat helemaal goed.

Bijen winterklaar

De bijen maken het goed! Ze zijn inmiddels helemaal thuis in de prachtige bijenstal. Ook hebben ze nieuwe burens gekregen, Ludy heeft een volkje bijgezet. Henk (bijna vaste bewoner van de Pioniers) heeft vorige week met hulp van zijn vrouw het klapluik gemaakt, zodat we meer licht binnen hebben. Het klapluik nodigt eigenlijk ook uit om een winkeltje te beginnen.

Oppassen voor kalkbroed en vuilbroed

Augustus was ongelooflijk nat en net als dat wij verkouden kunnen worden, wordt ook de weerstand van de bijen op de proef gesteld. Ze hadden een beetje last van kalkbroed (schimmel in het broed), maar gelukkig is dit nu weer over. En nu is het heerlijk warm en droog. De bijen halen de laatste restjes dracht binnen. Er staan nog her en der herfstasters en roze bloeiende sedum waar ze erg van houden.

In Drente en Groningen is Amerikaans vuilbroed uitgebroken, dit is een enorm besmettelijke bijenziekte, die voor het eerst in 6 jaar weer in Nederland voorkomt. Ook in België en Duitsland zijn er meldingen dit jaar. De bijenvolken worden vernietigd en er komt een reisverbod. Wij hopen niet dat deze ziekte zich uitbreidt tot Utrecht.

Winterklaar

Intussen zijn we begonnen met het bijvoeren voor de winter en dit is volgende week klaar. Dan kan de winter komen. De bijen hebben alle gaten en kieren dicht gekit met propolis, een bruin geel goedje dat ze zelf maken en beter is dan de beste kit. Het kleeft gigantisch en is desinfecterend. Wij krijgen het bijna niet meer uit onze kleren. Als het over zo'n 2 maanden echt koud wordt dan gaan de bijen in een prachtige tros zitten om elkaar warm te houden. De bijen eten dan het voer waar ze bij kunnen en schuiven zo in de wintermaanden langzaam door de kast. Een harde dreun kan er voor zorgen dat ze naar beneden vallen en verkleumen en uiteindelijk het niet meer redden. Rust is dus heel belangrijk. En hopen dat ze de winter goed doorkomen.

Karin

Oogst

Ik heb geen moestuin, maar toch kan ik oogsten. Bloemen, bijvoorbeeld. Soms neem ik één bloem van de Kamperfoelie, voor 's nachts, naast m'n bed. Als je dan even wakker wordt en je ruikt die heerlijke geur... zoiets als gelukzaligheid valt je dan ten deel.

Wat ik veel geoogst heb dit jaar, zijn de bloemen van het St. Janskruid. Arbeidsintensief, dat wel, steeds voorzichtig zo'n bloemetje plukken, om de knoppen daar vlak naast niet te beschadigen.

Weken-, maandenlang verzameld en nu heb ik mooie, rode, heldere St. Jansolie. Puur natuur. Geen enkele toevoeging van wat dan ook, behalve de olie waar de bloemen ingingen.

Het leuke was de ontdekking dat het veel fijner voelt niet alle bloemen die open zijn – en alleen de mooiste natuurlijk – te plukken, maar de helft. Dat kwam een keer zomaar in me op: de ene helft voor de plant zelf en de insecten; de andere helft voor de olie, voor mij en degenen die ervan krijgen.

Het principe van eerlijk delen.

En waarom niet? Het duurt iets langer voordat een pot vol is, maar wat maakt dat uit? Leuke ontdekking was dat, dat het beter oogsten is als ik niet alles neem, maar een deel.

En we oogsten natuurlijk voortdurend aan mooie ogenblikken, zoals zojuist: het randje van boomstronken dat vanmiddag gelegd was rond de border, werd prachtig ingewijd door de eekhoorn die er vanaf het begin tot eind overheen liep, sprong, huppelde. En dat was nog maar één van de ogenblikken van vandaag.

Judith Schuil

